

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет: *історії та права*

Кафедра: *філософії, політології та міжнародних відносин*

МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ІНСТИТУТИ
ПП НД/ОК 2.1.1.3

СИЛАБУС

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин.

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(Ю.В. Харченко)

Розробник: доктор політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин

Коломієць Олег Валерійович

1. Ел. адреса: Okolomiets@ukr.net

Інша контактна інформація: телефон +380679073278

2. Опис навчальної дисципліни: *Міжнародні та регіональні інститути*

Спеціальність:	<i>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Освітньо-професійна програма:	<i>Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Рівень вищої освіти:	<i>Другий (магістерський)</i>
Форма навчання:	<i>Денна/Заочна</i>
Курс:	<i>I</i>
Семестр:	<i>II</i>

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	<i>Нормативна</i>
Блоків – 2	
Загальна кількість годин – 120	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	
Лекції	<i>18 год.</i>
Практичні, семінарські	<i>16 год.</i>
Лабораторні	<i>0 год.</i>
Самостійна робота	<i>86 год.</i>
Вид підсумкового контролю:	<i>Екзамен</i>
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами	<i>Міжнародні організації, Основи політичної теорії, Міжнародні відносини і зовнішня політика, Теорія міжнародних відносин, Міжнародні економічні відносини, Міжнародне публічне право</i>

3-4. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «*Міжнародні та регіональні інститути*» є виявлення суті категорії політичної комунікації і специфіки міжнародної діяльності в умовах нового типу суспільства (інформаційного та постінформаційного), що формується.

Завдання:

- ознайомити студентів з основними суб'єктами міжнародних і регіональних інститутів;
- охарактеризувати основні типи міжнародних і регіональних інститутів;
- розглянути базові технології організації міжнародних і регіональних інститутів;
- довести, що застосування досвіду та знань у галузі міжнародних і регіональних інститутів зможе допомогти кожній людині стати професіоналом у будь-якій сфері суспільної діяльності;
- виховати свідоме ставлення до політичної інформації, виробити цілісний підхід до її відбору, навчитися читати та аналізувати спеціальну літературу.

У результаті вивчення теоретичного курсу студент повинен

знати:

- сутність і значення міжнародних організацій у світовому співтоваристві;
- періодизацію та типологію міжнародних інститутів;
- правові норми і принципи функціонування міжнародних організацій;
- структуру та функції міжнародних організацій, механізм їх взаємодії та впливу на міжнародні відносини;
- пріоритети, зміст та характер участі України в роботі міжнародних організацій,

уміти:

- самостійно визначати політико-правові, соціально-економічні та інфраструктурні передумови створення та функціонування міжнародних організацій;
- орієнтуватись в спеціальній літературі з питань міжнародних організацій;
- на професійному рівні аналізувати інформацію про роботу міжнародних інститутів та оцінювати їхній реальний вплив на міжнародні економічні процеси в сучасному світі;
- використовувати набуті знання з навчальної дисципліни для оцінки ефективності діяльності України у міжнародних організаціях;
- розробляти проекти звернень, запитів, спільних заходів, щодо налагодження співробітництва з міжнародними організаціями;
- представляти і відстоювати інтереси України та інтереси українських фірм і підприємств у міжнародних інституціях.;

володіти:

- навичками оперування понятійним апаратом для опису взаємодії об'єктів й суб'єктів міжнародних і регіональних інститутів;
- навичками спілкування, умінням встановлювати, підтримувати і розвивати політичні відносини з представниками державних структур та громадських організацій;
- навичками аналізу та прогнозу розвитку міжнародних і регіональних інститутів.

Сформовані компетентності:

- **ІК** Здатність розв'язувати комплексні теоретичні та практичні задачі і проблеми під час професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.
- **ЗК1** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.
- **ЗК2** Здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої та світової політики. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.
- **ЗК3** Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- **ЗК6** Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.
- **ЗК7** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
- **СК1** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних та регіональних інститутів. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами, усно і письмово, з професійних і наукових питань у сфері міжнародних та регіональних організацій. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі міжнародних та регіональних інститутів.
- **СК3** Здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародних організацій та інститутів. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних та регіональних інститутів, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.
- **СК4** Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародних та регіональних інститутів, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.
- **СК5** Оцінювати та аналізувати міжнародні та регіональні інститути, їх проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних та регіональних студій.

- **СК9** Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних організацій та інститутів.

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

- **РН 1** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики
- **РН 2** Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
- **РН 5** Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав
- **РН 7** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем
- **РН 10** Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики
- **РН 13** Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем
- **РН 14** Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Усього	денна					Усього	заочна					
		у тому числі						у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Тема 1. Історія розвитку міжнародних та регіональних інститутів	12	2				10	10	2	2				12
Тема 2. Сутність та природа міжнародних та регіональних інститутів як суб'єктів міжнародних відносин	14	2	2			10	10						13
Тема 3. Теоретико-методологічні засади вивчення міжнародних та регіональних інститутів	14	2	2			10	10	2	2				13
Тема 4. Міжнародні інституції та держави у світовій політиці: співробітництво чи	14	2	2			10	10						13

суперництво												
Тема 5. Універсальні організації в системі міжнародних інститутів та світовій політиці	14	2	2			10	10					13
Тема 6. Регіональні та субрегіональні міжнародні інституції	13	2	2			9	10					12
Тема 7. Міжнародні інституції в процесах глобального регулювання та управління	13	2	2			9	10					12
Тема 8. Міжнародні інститути та проблеми регіональної безпеки	13	2	2			9	10					12
Тема 9. Міжнародні неурядові інституції та формування глобального громадянського суспільства	13	2	2			9	10					12
Всього годин	120	18	16			86	120	4	4			112

5. Теми семінарських занять

<p>Тема 2. Сутність та природа міжнародних та регіональних інститутів як суб'єктів міжнародних відносин</p> <p>План</p> <p>1. Членство в міжнародних організаціях. Типи членства у міжнародних організаціях. Вимоги до членства. Процедури вступу та набуття членства.</p> <p>2. Організаційна структура міжнародних організацій. Типи органів та принципи їх формування й діяльності: вищі, виконавчі, адміністративні, комітети, комісії, юридичні органи.</p> <p>3. Принципи прийняття рішень у міжнародних організаціях: одностайності та його основні моделі, мажоритарності (основні моделі), консенсусу та зваженого голосування.</p> <p>4. Види рішень міжнародних організацій.</p> <p>5. Основні етапи процедури прийняття рішень.</p> <p>6. Типологія міжнародних організацій. Міжурядові та неурядові міжнародні організації. Універсальні та спеціалізовані; глобальні, регіональні, субрегіональні; відкриті, закриті та ін. Координаційні та наднаціональні (владно-орієнтовані) міжнародні організації.</p>	2
<p>Тема 3. Теоретико-методологічні засади вивчення міжнародних та регіональних інститутів</p> <p>План</p> <p>1. Міжнародні організації та формування міждержавних коаліцій.</p>	2

2. Міжнародні організації та розвиток багатосторонньої дипломатії.	
<p>Тема 4. Міжнародні інституції та держави у світовій політиці: співробітництво чи суперництво</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чинники взаємного контролю держав та міжнародних організацій на міжнародній арені. 2. Міжнародні інститути – механізми політичного контролю за поведінкою учасників міжнародних відносин та легальний спосіб створення спільних моделей поведінки, відповідно до яких суб'єкти міжнародних відносин реалізують свої інтереси. 3. Формування МО та прийняття норм та правил, що регулюють функціонування міжнародної системи. 4. Вплив міжнародних організацій на внутрішньонаціональні процеси. 5. Прийняття в рамках міжнародних міжурядових організацій рішень і спеціальних актів, які впливають на національні суспільно-політичні процеси. 	2
<p>Тема 5. Універсальні організації в системі міжнародних інститутів та світовій політиці</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі та принципи Ліги Націй. 2. Організаційна структура та компетенція Ліги Націй. 3. Досвід Ліги Націй в регулюванні міжнародних відносин. Невдачі Ліги Націй по створенню системи колективної безпеки у міжвоєнний період. 4. Виключення СРСР та припинення політичної діяльності Ліги. Розпуск Ліги Націй у 1946 р. 5. Ідеї створення універсальної міжнародної організації для забезпечення миру та безпеки: Атлантична Хартія та Декларація Об'єднаних Націй. 	2
<p>Тема 6. Регіональні та субрегіональні міжнародні інституції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види регіональних міжнародних інститутів. 2. Регіональні міжнародні організації Європи (Рада Європи, ЄС, Європейська асоціація вільної торгівлі). 3. Регіональні організації арабського світу (Ліга Арабських держав, «Ісламська конференція»). 4. Діяльність регіональних організацій Південної та Північної Америки (Південний спільний ринок (МЕРКОСУР), Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА), Організація американських держав (ОАД), Карибський спільний ринок). 	2
<p>Тема 7. Міжнародні інституції в процесах глобального регулювання та управління</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перерозподіл управлінських функцій від держав до інших суб'єктів міжнародної політики в процесі глобального регулювання. 2. Бреттон-Вудські інститути та функціонування міжнародних валютних систем. 3. Регулювання валютних та економічних відносин у глобалізованому світі. 	2

Тема 8. Міжнародні інститути та проблеми регіональної безпеки**План**

1. Еволюція стратегічної концепції НАТО. Трансформація НАТО 1991-1999 рр.
2. Політика відкритих дверей Альянсу. Процес розширення НАТО.
3. Партнерство заради миру. Партнерство НАТО з Україною.
4. Створення НБСЄ (Нарада з безпеки і співробітництва в Європі) як форум для діалогу з питань безпеки та переговорів щодо контролю над озброєннями, роззброєння та зміцнення довіри й безпеки в Європі. Ухвалення Гельсінського Заключного Акту 1972 р.
5. Паризька Хартія для нової Європи і кінець «холодної» війни. Будапештська зустріч 1994 р. і трансформація НБСЄ у ОБСЄ (Організація з безпеки і співробітництва в Європі).
6. Основні напрями діяльності, структура і принципи прийняття рішень ОБСЄ. Роль ОБСЄ в системі безпеки Європи на сучасному етапі.

2

Тема 9. Міжнародні неурядові інституції та формування глобального громадянського суспільства**План**

1. Неурядові організації та протест проти глобалізації.
2. Антиглобалістські організації (Всесвітній соціальний форум).
3. Природоохоронні неурядові міжнародні організації («Грінпіс», «Друзі Землі», «Всесвітній фонд захисту дикої природи») та принципи їх діяльності.

2

Разом

16

6. Завдання для самостійної роботи**Тема 1. Історія розвитку міжнародних та регіональних інститутів****План**

1. Індустріальна революція, поширення ліберальних принципів формування європейського та світового ринку, світовий розподіл праці, передумови виникнення у сер. ХІХ ст. спеціалізованих функціональних міжнародних організацій (Центральна комісія судноплавства по Рейну (працювала на постійній основі з 1831 р.), Дунайська комісія (1856), Всесвітній поштовий союз (1874), Міжнародний телеграфний союз (1875), Міжнародний союз з охорони промислової власності (1883)), створення Латинського (1865) та Скандинавського (1873) валютних союзів.
2. Проведення міжурядових конференцій, конгресів, нарад та створення постійних органів для їхнього скликання. Проблеми безпеки, миру і виникнення перших неспеціалізованих універсальних міжнародних організацій політичного спрямування (Ліга Націй та Організація Об'єднаних Націй).
3. Розвиток інтеграційних процесів, посилення взаємозалежності як чинник збільшення чисельності міжнародних організацій після ІІ світової війни. Деколонізація та її вплив на утворення регіональних міжнародних організацій. Глобальні проблеми, поширення зброї масового знищення як мотивація координації зусиль всіх держав та інших суб'єктів міжнародних відносин в рамках міжнародних організацій. Глобалізація міжнародних відносин та розвиток політичних міжурядових організацій. Виникнення неурядових міжнародних організацій.

10

<p>Тема 2. Сутність та природа міжнародних та регіональних інститутів як суб'єктів міжнародних відносин</p> <p>План</p> <p>1. Функції міжнародних організацій. Співвідношення компетенції та функцій міжнародних організацій. Концепції компетенції міжнародних організацій.</p> <p>2. Основні функції міжнародних організацій: виразники спільних інтересів держав на міжнародній арені; сприяння та координація функціональному та багатосторонньому співробітництву; сприяння виробленню загальнолюдських норм та цінностей, проектів глобального розвитку та подолання глобальних проблем, комунікативна функція, участь у виробленні конвенційних норм міжнародного права (нормотворча, кодифікаційна функція); контрольна, регульовально-координаційна, оперативна, організаційна, інформаційна, консультативна, посередницька, миротворча, оборонна, соціалізуюча, гуманізації міжнародної та внутрішньої політики та ін.</p> <p>3. Правові аспекти участі міжнародних організацій у процесі міжнародної нормотворчості.</p>	10
<p>Тема 3. Теоретико-методологічні засади вивчення міжнародних та регіональних інститутів</p> <p>План</p> <p>1. Ідеалізм, реалізм та неомарксизм у міжнародних відносинах як методологічна основа формування сучасних теорій міжнародних організацій.</p> <p>2. Концептуалізація ролі міжнародних організацій в <i>державоцентристській парадигмі</i>: міжнародні організації – інструмент реалізації стратегічних інтересів та зовнішньої політики держав за межами національних територій, спосіб збереження та посилення домінування могутніх держав (реалізм, неореалізм).</p>	10
<p>Тема 4. Міжнародні інституції та держави у світовій політиці: співробітництво чи суперництво?</p> <p>План</p> <p>1. Принципи та засоби взаємного впливу держав та міжнародних організацій.</p> <p>2. Застосування міжнародними організаціями санкцій.</p> <p>3. Види санкцій міжнародних організацій. Чинники, що легітимізують застосування міжнародними організаціями санкцій.</p> <p>4. Діяльність міжнародних організацій та проблеми втручання і суверенітету держав.</p> <p>5. Умови втручання (інтервенції) міжнародних інституцій. Гуманітарна інтервенція.</p>	10
<p>Тема 5. Універсальні організації в системі міжнародних інститутів та світовій політиці</p> <p>План</p> <p>1. Переговори США, СРСР та Великої Британії про принципи діяльності та повноваження майбутньої організації – конференції в Думбартон-Оксі (1944) та Ялті (1945).</p> <p>2. Установча конференція ООН у Сан-Франциско (1945) та прийняття Статуту ООН. Цілі та принципи діяльності ООН.</p> <p>3. Структура ООН: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна</p>	10

Рада, Секретаріат, Міжнародний Суд и Рада з Опіки; їхні принципи формування, прийняття рішень та компетенція.

4. Рада Безпеки у структурі та діяльності ООН. Система ООН на сучасному етапі: програми і робочі органи, спеціалізовані установи, автономні організації, пов'язані з ООН.

5. Особливості ООН як міжнародного інституту: універсальність представництва та сфер впливу, інструмент міжнародної нормотворчості і дотримання принципів сучасного міжнародного права та загальноновизнаних норм поведінки суб'єктами міжнародних відносин; наділеність виключною компетенцією вирішувати питання війни і миру аж до використання військової сили; глобальний представницький форум держав та інших учасників міжнародних відносин, зокрема неурядових організацій, що охоплює широкі сфери їхньої взаємодії.

Тема 6. Регіональні та субрегіональні міжнародні інституції

План

1. Регіоналізація на африканському континенті: Організація Африканської єдності та її трансформація в Африканський Союз. АСЕАН та регіональне співробітництво Азійсько-тихоокеанських держав.

2. Регіональні організації на пострадянському просторі – Союз Незалежних Держав (СНД), Єдиний економічний простір (ЄЕП), Євразійське економічне співтовариство ЄврАзЕС, Організація договору про колективну безпеку (ОКДБ)).

3. Шанхайська організація співробітництва (ШОС).

4. Субрегіональні міжнародні організації (Рада держав Балтійського моря, ГУАМ, Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС), Вишеградська група).

9

Тема 7. Міжнародні інституції в процесах глобального регулювання та управління

План

1. СОТ як інструмент глобальної торгівлі: принципи функціонування.

2. Велика Вісімка – неформальний механізм координації політичних та фінансово-економічних взаємодій між великими державами та їхнього впливу на міжнародне середовище як арени взаємодії глобальних та національних чинників.

9

Тема 8. Міжнародні інститути та проблеми регіональної безпеки

План

1. Західноєвропейський Союз (ЗЄС) – військова складова ЄС. Альтернативні стратегії розвитку ЗЄС в системі Європейської безпеки.

2. Інститути колективної безпеки на пострадянському просторі. Організація Договору про колективну безпеку (ОКДБ).

3. Особливості внутрішніх суперечностей держав-членів. Створення оперативних сил колективного реагування.

4. Безпекові аспекти діяльності Шанхайської організації співробітництва.

5. Боротьба з тероризмом.

9

Тема 9. Міжнародні неурядові інституції та формування глобального громадянського суспільства

План

1. Проекти «Грінпіс» та їх ефективність.

2. Радикалізація міжнародного екологічного руху («Морський пастух»).

9

3. Мережева структура екологічних та антиглобалістських рухів.

4. Вплив неурядових міжнародних організацій на громадську думку, імідж держав і політиків – основні механізми реалізації програмних цілей більшості неурядових міжнародних організацій.

Разом

86

7. Рекомендована література

Базова:

1. Бродель Ф. Время мира. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв. Т.3.- М.: Прогресс, 1992. Т.3. – С.94-107.
2. ДиНольфо Э. История международных отношений 1918-1999: В 2 т. – Т 1. Ч.1. - М.: Логос, 2003. – Гл.1, 2, 7 //Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/nolfo/index.php
3. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів/ Пер. з фр. – К.: Основи, 1995.- Ч.1, 3.
4. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. - Львів, 1995. – С.42-106.
5. Кант И. К вечному миру. Сочинения: в 2 т. – М., 1966. – Т. 6.
6. Міжнародні організації: Навчальний посібник/ За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. - Київ: ЦУЛ, 2003. – Розд.1.1, 1.2.
7. Монбриаль де Т. Память настоящего времени/ Пер. с фр.- М.: Международные отношения, 1997. – Гл.П.
8. Трактаты о вечном мире. Предисл. Ф. В. Константинова. Вводная статья в прим. И. С. Андреевой. Сост. сб. И. С. Андреева и А. В. Гулыга. М., Соцэргиз, 1963. — 279 с. (Режим доступа: http://marsexx.narod.ru/lit/traktaty_o_vechnom_mire.html#678); або Трактаты о вечном мире. – М.: Алетейя, 2003.
9. 14 пунктов В. Вильсона // Системная история международных отношений. События и документы. 1918–2000 / Отв. ред. А.Д. Богатуров. Т. 2. М.: Московский рабочий, 2000. С. 27–28// Режим доступа: <http://www.obraforum.ru/lib/book2/index.htm>
10. Матеріали сайту International Committee of the Red Cross – <http://www.icrc.org/>
11. Барковский И. Правотворческая деятельность международных организаций: теоретические аспекты и современные тенденции // Белорусский журнал международного права и международных отношений. - 2003. - № 2.
12. Гуменюк Б. Міжнародні організації // Політика і час. - 1998.- № 2.
13. Кутейников А.Е. Международные межправительственные организации: социологический подход. - Журнал социологии и социальной антропологии. - 1999. - Т.2. - № 4.
14. Лукина Л. Правотворческий процесс в рамках Совета Европы // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2003. – № 1.
15. Міжнародні організації: Навчальний посібник/ За ред. Ю.Г.Козака, В.В.Ковалевського. - Київ: ЦУЛ, 2003. – Розд.П.
16. Міжнародні організації. Навчальний посібник/ За ред. О.С.Кучика. – К.: Знання, 2005.

17. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новыетенденции в международно-правовомрегулировании. – М., 1998.
18. Основи політичної науки. Ч.4. Міжнародна політика. - Львів, 1999.
19. Тускоз Жан. Міжнародне право. –К., 1998. – Розд.2.
20. Цыганков П.А. Международные отношения. - М., 1996.-Гл.УП.
21. Цыганкова Т.М., Гордеева Т.Ф. Міжнародні організації. - К., 2001. – С.9-38.
22. CliveArcher. InternationalOrganizations. – NewYork: Routledge, 3rd edition, 2001. – Chapter 3.
23. Rourke J.T. InternationalpoliticsontheWorldStage. 5th edition. –DushkinPublishingGroup, 1995. – Chapter 12.
24. Дробот Г.А. Роль международныхорганизаций в мировойполитике: основныетеоретическиеподходы// ВестникМоск. ун-та. Сер.18. Социология и политология. – 1999.- № 1.
25. Зайцева О. О Методологияизучениямеждународныхорганизаций// МЭиМО.- 1992.- № 12.
26. Кларк Г., Сон Л.Б. Достижениевсеобщего мира через мировое право. Два альтернативныхплана // Теориямеждународныхотношений: Хрестоматия/ Сост. науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. – М.:Гардарики, 2003. – С.115-131.
27. Моргентау Г. Политическиеотношениямеждунациями: борьба за власть и мир// Теориямеждународныхотношений: Хрестоматия/ Сост. науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. – М.:Гардарики, 2003. – С.72-88.
28. Най-мл. Дж., Кохэн Р. Транснациональныеотношения и мироваяполитика// Теориямеждународныхотношений: Хрестоматия/ Сост. науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. – М.:Гардарики, 2003. – С.152-167.
29. Сафонов М.В. Современныеподходы к изучениюмеждународныхинститутов. На примереисследований “большойвосьмерки”// Полис.- 2003.- № 3.
30. Сафронова О.В. К вопросу о генеалогиииконструктивизма в теориимеждународныхотношений// Режим доступу: [http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/99990200_West_MO_2004_1\(2\)/10.pdf](http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/99990200_West_MO_2004_1(2)/10.pdf)
31. Международныеорганизациииккакмеханизмырегулированиямеждународныхотношений. – Современныемеждународныеотношения. Учебник/ Под ред. Торкунова А.В. - М.: Российскаяполитическаяэнциклопедия, 1999.- С. 220-259.
32. Хаас Э. За пределаминации-государства. Функционализм и международнаяорганизация// Теориямеждународныхотношений: Хрестоматия/ Сост. науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. – М.:Гардарики, 2003. – С.321-333.
33. Цыганков П.А. Теориямеждународныхотношений: Учеб.пособие. – М.: Гардарики, 2003. – Гл.15.
34. Mitrany D. FunctionalCo-operationastheRoadtoPeace// BasicTextsinInternationalRelations/ TheEvolutionofIdeasaboutInternationalRelations/ SelectedandintroducedbyEvanLuard.- Macmillan,1992.
35. Wendt A. SocialTheoryofInternationalPolitics. — Cambridge: CambridgeUniversityPress, 1999.
36. Андриюшина Е.В. Основные тенденции и перспективы развития международных организаций//Вестник Моск. ун-та. Сер.21. Управление (государство и общество). – 2008.– № 1.
37. Бек У. Что такое глобализация?: Ошибки глобализма - ответы на глобализацию / Пер. с нем. А. Григорьева, В. Седельника; Общ. ред. и послесл. А. Филиппова. - М.: Прогресс-Традиция, 2001.- P.I.

38. Віннікова Н.А. Недержавні актори у сучасній світові політиці//Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. – Питання політології. – Вип.12. –2008. – № 810.
39. Грум Дж. Растущее многообразие международных акторов // Международные отношения. Социологические подходы / Ред. П.А. Цыганков. М.: Гардарики, 1998. С. 222–239.
40. Дікон Б., Халс М., Стабс П. Глобальна соціальнополітика. Міжнародні організації та майбутнє соціального добробуту. - К., 1999.
41. Мовсесян А. Информационные аспекты транснационализации.-МЭиМО. - 1998. - № 2.
42. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании М., 1998.
43. Неліп М.І., Мережко О.О. Силовий захист прав людини. Питання легітимності в сучасному міжнародному праві. Навч. посібник. 2-е вид. - К.: Наукова думка, 1999.
44. Стуканов А.А. Бедные страны и богатый Всемирный банк// Электронный журнал «Полемика». – Вип. 5// <http://www.irex.ru/press/pub/polemika/05/stu>
45. Чекаленко Л. Пошук прийнятних моделей взаємовідносин суверенної держави і міжнародних організацій // Персонал. – 2005. - № 11// Режим доступу: <http://www.personal.in.ua/article.php?ida=160>
46. Чекаленко Л. Міжнародні організації і суверенітет держави// Стратегічна панорама. – 2005.- № 2.
47. Акулов С. Міжнародні миротворчі операції як політичний інструмент врегулювання воєнно-політичних конфліктів // Політичний менеджмент. – 2005. – №2(11) // Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=38&c=735>.
48. Арон Р. Мир і війна між націями: Пер. з фр.- К.: МП: “Юніверс”, 2000.– С.484-489, 612-618.
49. Білошицький С.Є. ООН у системі глобального управління: перспективи реформування і демократизації// Гілея (науковий вісник). – 2010. – № 30// Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_30/Gileya30/P15_doc.pdf
50. Бордачев Т.В. "Новый интервенционизм" и современное миротворчество / Моск. обществ. науч. фонд. - М.: МОНФ: ИЦНиУП, 1998.- Гл.1, 3, 4.
51. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. – К.: Либідь, 1995.
52. Гулдинг М. Организация Объединенных Наций: лидерство, реформы и миротворчество// М.: Московский центр Карнеги, 2007. – Сер. «Рабочие тетради» № 2.
53. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці/ Пер. з англ.- Львів: Кальварія, 2004.– С.74-80.
54. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів/ Пер. з фр. - К.: Основи, 1995.- Ч.1, 3. – С.50-52.
55. Иноземцев В.Л. Гуманитарные интервенции. Понятие, задачи, методы осуществления // Космополис.- 2005. - № 1// Доступно на сайті <http://cosmopolis.mgimo.ru/>
56. Загальна декларація прав людини (від 10 грудня 1948 р.) // www.compass.org.ua/.../zagalna_deklaracia_prav_ludiny_ua.pdf
57. Міжнародні організації: Навчальний посібник/ За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. - Київ: ЦУЛ, 2003. – Розд.ІІІ.
58. Монбриаль де Т. Память настоящего времени/ Пер. с фр.- М.: Международные отношения, 1997. – С.19-38.
59. Неліп М.І., Мережко О.О. Силовий захист прав людини. Питання легітимності в сучасному міжнародному праві. – К.: Наукова думка, 1999.- Розд. ІІІ.
60. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании. – М., 1998.
61. Никитин А.И. Миротворческие операции: концепции и практика.- М.: Издат центр науч.и учеб. программ, 2000. – Ч.І.

62. Проблемы эффективности и реформы системы международных многосторонних институтов / под общ. ред. М. В. Ларионовой; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: ТЕИС, 2007. – Розд.1 // Режим доступа: http://www.iori.hse.ru/publications/monograf/reforma_mi.pdf
63. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади. Навч. посібник, За ред. Я.Й.Малика, М.З Мальського.- Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2000.- С. 5-36.
64. Устав Лиги Наций // www.rol.ru
65. Шлыков К. Какой быт ООН в 21 веке: проблема реформирования Совета Безопасности // *Мировая экономика и международные отношения*. – 2001. – №5.
66. Lipson Michael. Organized Hypocrisy and Global Governance: Implications for United Nations Reform // *Режим доступа: http://www.docstoc.com/docs/84623/Organized-Hypocrisy-and-Global-Governance--Implications-for-United-Nations-Reform*
67. Rourke J.T. *International politics on the World Stage*. 5th edition. – Dushkin Publishing Group, 1995. – Chapter 12.- С.357-375.
68. <http://www.un.org/> – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
69. <http://www.unsystem.org/index.html> - інформаційний сайт про систему ООН
70. Богатуров А. Д. Великие державы на Тихом океане. История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны. 1945–1995. — М.: Сьюита, 1997.
71. Концепция формирования Единого экономического пространства // *Режим доступа: http://www.eepnews.ru/record/m2029*
72. Костюнина Г.М. Ассоциация стран Юго-Восточной Азии (АСЕАН) // *Международная экономическая интеграция: учебное пособие / Под ред. Н.Н.Ливенцева*. - М.: Экономика, 2006. – С. 226-261 // *Режим доступа: http://www.mgimo.ru/files/31198/31198.pdf*
73. Костюнина Г.М. Интеграция в Африке / Г.М. Костюнина // *Международная экономическая интеграция: учебное пособие / Под ред. Н.Н. Ливенцева*. - М.: Экономика, 2006. – С. 297-320 // *Режим доступа: http://www.mgimo.ru/files/31193/31193.pdf*
74. Костюнина Г.М. Интеграция в Латинской Америке / Г.М. Костюнина // *Международная экономическая интеграция : учебное пособие / Под ред. Н.Н.Ливенцева*. - М.: Экономика, 2006 // *Режим доступа: http://www.mgimo.ru/files/31215/31215.pdf*
75. Міжнародні організації: Навч. посіб./За ред. О.С.Кучика. – К.: Знання, 2005.
76. Николаев Є. Об'єднуючий регіоналізм // *Політичний менеджмент*. – 2004. – №4 (7) // *Режим доступа: http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=29&c=453*
77. Стрежнева М. В. ЕС и СНГ: сравнительный анализ институтов. – М., 1999.
78. Хуашэн Ч. Китай, Центральная Азия и Шанхайская организация сотрудничества // *Московский центр Карнеги. Сер. Рабочие материалы*. - 2005. - № 63
79. Центральная Европа в поисках новой региональной идентичности // *Международный исторический журнал*, 2000, № 11 // *Режим доступа: http://history.machaon.ru/all/number_11/analiti4/europe_print/index.html*
80. Шанхайская конвенция // *Режим доступа: http://www.sectsco.org/html/00092.html*
81. <http://www.coe.int/> - офіційний сайт Ради Європи
82. <http://www.coe.kiev.ua/> - офіс Ради Європи в Україні.
83. <http://www.guam.org.ua/> – офіційний сайт ГУАМ
84. <http://www.asean.org> – офіційний сайт АСЕАН
85. <http://cis.minsk.by/main.aspx?uid=2> – сайт виконавчого комітету СНД.
86. Актуальные проблемы глобального управления: «Группа восьми» и международные многосторонние институты / Под ред. Ларионовой М.В. - М.: Университетская книга; Логос, 2007 // *Режим доступа: http://www.iori.hse.ru/publications/material_s/abstract.htm*

87. Алексеєнко І. Проблеми світового регулювання в сучасній політичній науці//Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – 2009.– Вип.11// Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/PSF/2009_11/Alekseenko.pdf
88. Афонцев С.А. Экономическая политика в современном мире: «глобальное управление» или глобальный политический рынок?// Мировая политика и международные отношения на пороге третьего тысячелетия /Под ред. М.М. Лебедевой. М.: МОНФ, 2000.
89. Глобальна торгова система і розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ/ Кер. авт. кол. і наук. ред. Т.М. Циганкова. – К.:КНЕУ, 2003.- Р.1.
90. Евстигнеев В.Р. Страны с переходной экономикой и бреттон-вудские кредиторы// Общественные науки и современность. – 1997.- № 4.– С.43-54.
91. Киртон Дж. Система «Группы семи/восьми» и глобальное управление // Вестник международных организаций. – 2009. – № 3// Режим доступу: http://www.iori.hse.ru/publications/herald/material/3_09/Global_Governance.pdf
92. Пенттиля Ристо. Политическая анатомия “Большой восьмерки” // Международные процессы. Журнал теории международных отношений и мировой политики. – 2003.- № 3. Сентябрь-декабрь. –Т. 1.
93. Хайнал Питер И. ван Группа восьми и Группадвадцати: эволюция, роль и документация / И. ван Питер Хайнал; пер. с англ. О.А. Якименко; под науч. ред. Е.М. Горбуновой. — М.: Логос, 2008 // Режим доступу: <http://www.iori.hse.ru/publications/monograf/hajnal.indd.pdf>
94. Шепелев М. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку.– К.: Генеза, 2004.
95. Leech D., Leech R. Voting Power in the Bretton Woods Institutions// CSGR Working Paper No. 154/04/- November 2004. - URL: <http://www.csgr.org>
96. Світова економіка.- К., 2000.
97. Bayne Nicholas. GLOBAL GOVERNANCE: BRINGING THE SOUTH IN. The Contribution of the G8 Summit// School of Policy Studies. – Working Paper. 2001.- 18.
98. <http://www.imf.org/> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
99. <http://www.g7.utoronto.ca/>- інформаційний сайт Великої вісімки (G-7)
100. <http://www.wto.org/> - офіційний сайт Світової організації торгівлі
101. <http://www.g20.org/> - офіційний сайт «G-20».
102. Андрусевич А. Неурядові екологічні організації України: проблеми становлення та розвитку// І. – 2006. № 4//Режим доступу: www.ji.lviv.ua/n41texts/andrusевич.htm
103. Балувев Д.Г. Личностная и государственная безопасность: междунар.-полит. измерение: Моногр. / Нижегород. гос. ун-т им. Н.И. Лобачевского. - Н. Новгород, 2004. – Р.6.2.
104. Бузгалин А.В. Альтерглобализм как феномен современного мира // Полис. – 2003. – № 2. С.71-85.
105. Дікон Боб, Халс Мішель, Стабс Пол. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації та майбутнє соціального добробуту. - К., 1999. –С.220-226.
106. Діяльність неурядових організацій в галузі масової комунікації// Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. – К.: Освіта, 1999. – С.255-280.
107. Добаев И. Неправительственные религиозно-политические организации исламского мира// МЭиМО .– 2002. – № 4.
108. Мартен Д., Мецжер Ж.-Л., П'єр Ф. Метаморфози світу. Соціологія глобалізації/ Пер. з фр. Є. Марічева. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005.– Р.15.– С. 240-252.
109. Михеев А.Н. Неправительственные объединения как акторы мировой политики// Режим доступу: http://www.mgimo.ru/files/2004/nauka/rg2006-003_leb-mikheev.doc.
110. Погорська І. Неурядові організації в зовнішній політиці США// Віче. – 2008. – 4// Режим доступу: www.viche.info/journal/861/.

111. Проскурякова Л. Неправительственные организации и демократизация экономики// Космополис. – 2007. – 1// Доступно на: <http://cosmopolis.mgimo.ru/>.
112. Сериков А.Е. Ненасильственные методы в экологическом движении (на примере деятельности Гринпис). Гринпис как ненасильственная экологическая организация// Опыт ненасилия в XX столетии. Социально-этические очерки /Под ред. Р.Г. Апресяна. - М.: Аслан, 1996.
113. Сміт Дж. Світове громадянське суспільство? Міжнародні громадські рухи та організації і соціальний капітал// І.- 2001. - № 21.
114. Тараненко Г.Г. Міжнародні неурядові організації і процеси демократизації Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К. : «ІНТАС», 2009. – Вип. 43.
115. Яницкий О.Н. Транснационализация гражданского общества: на примерене правительственных экологических организаций в трех постсоветских странах // Мир России. 1999. Т. VIII. № 1-2. С. 135-150// Режим доступу: <http://www.ecsocman.edu.ru/mirros/msg/295690.html>
116. <http://www.greenpeace.org/international/> - сайт «Грінпіс».
117. Андрусевич А. Неурядові екологічні організації України: проблеми становлення та розвитку// І.- 2006. № 4//Режим доступу: www.ji.lviv.ua/n41texts/andrusевич.htm
118. Балувев Д.Г. Личностная и государственная безопасность: междунар.-полит. измерение: Моногр. / Нижегород. гос. ун-т им. Н.И. Лобачевского. - Н. Новгород, 2004. – Р.6.2.
119. Бузгалин А.В. Альтерглобализм как феномен современного мира // Полис. – 2003. – № 2. С.71-85.
120. Дікон Боб, Халс Мішель, Стабс Пол. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації та майбутнє соціального добробуту. - К., 1999. – С.220-226.
121. Діяльність неурядових організацій в галузі масової комунікації// Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. – К.: Освіта, 1999. – С.255-280.
122. Добаев И. Неправительственные религиозно-политические организации исламского мира// МЭиМО .– 2002. – № 4.
123. Мартен Д., Мецжер Ж.-Л., П'єр Ф. Метаморфози світу. Соціологія глобалізації/ Пер. з фр. Є. Марічева. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005.– Р.15.– С. 240-252.
124. Михеев А.Н. Неправительственные объединения как акторы мировой политики// Режим доступу: http://www.mgimo.ru/fileserver/2004/nauka/rg2006-003_leb-mikheev.doc.
125. Погорська І. Неурядові організації в зовнішній політиці США// Віче. – 2008. – 4// Режим доступу: www.viche.info/journal/861/.
126. Проскурякова Л. Неправительственные организации и демократизация экономики// Космополис. – 2007. – 1// Доступно на: <http://cosmopolis.mgimo.ru/>.
127. Сериков А.Е. Ненасильственные методы в экологическом движении (на примере деятельности Гринпис). Гринпис как ненасильственная экологическая организация// Опыт ненасилия в XX столетии. Социально-этические очерки /Под ред. Р.Г. Апресяна. - М.: Аслан, 1996.
128. Сміт Дж. Світове громадянське суспільство? Міжнародні громадські рухи та організації і соціальний капітал// І.- 2001. - № 21.
129. Тараненко Г.Г. Міжнародні неурядові організації і процеси демократизації Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К. : «ІНТАС», 2009. – Вип. 43.
130. Яницкий О.Н. Транснационализация гражданского общества: на примерене правительственных экологических организаций в трех постсоветских странах // Мир России. 1999. Т. VIII. № 1-2. С. 135-150// Режим доступу: <http://www.ecsocman.edu.ru/mirros/msg/295690.html>